

 ΑΡΝΟΣ βιβλία με στόχο!

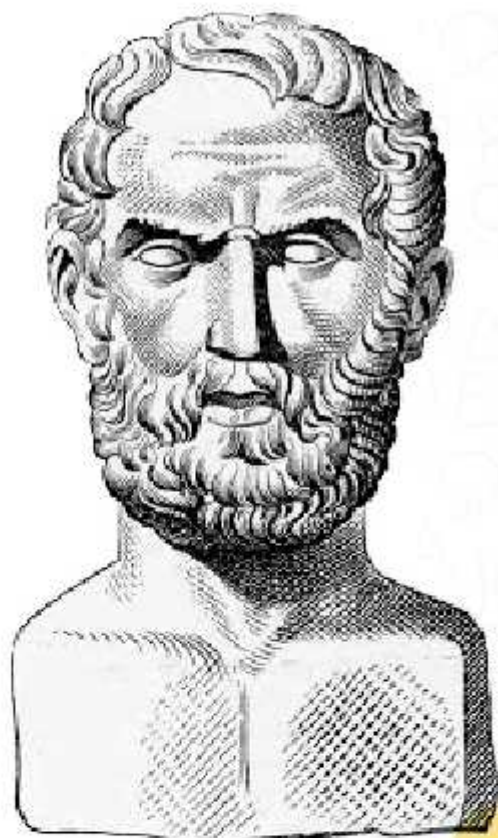
Αρχαία

Τετράδιο Σπουδής

α τεύχος

Προετοιμασία για Πανελλήνιες - Πανεπιστήμιο

α' Λυκείου

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ
460-399 ΠΧ

 ΑΡΝΟΣ
Online Education

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ & ΑΣΚΗΣΕΩΝ

★ **100%** ★
ΕΠΙΤΥΧΙΑ
Μέθοδος
ΑΡΝΟΣ

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο για Διδασκαλία & Μελέτη

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Περιεχόμενα

Απαντήσεις Κεφαλαίου 70	2
Ερμηνευτικές Ασκήσεις.....	2
Ανοιχτού τύπου – Ελεύθερης Ανάπτυξης.....	2
Ερωτήσεις Κλειστού τύπου.....	5
Συντακτική Ανάλυση.....	8
Απαντήσεις κεφαλαίων 70-74	10
Ερμηνευτικές Ερωτήσεις.....	10
Συμπληρωματικές Ασκήσεις.....	33
Απαντήσεις Κεφαλαίων 76-78	38
Ερμηνευτικές Ερωτήσεις.....	38
Γραμματικές Ασκήσεις.....	39
Λεξιλογικές Ασκήσεις.....	41
Συμπληρωματικές Ασκήσεις.....	42
Λεξιλογικές Ασκήσεις.....	44
Συμπληρωματικές Ασκήσεις.....	45
Απαντήσεις κεφαλαίου 81	49
Ερμηνευτικές Ερωτήσεις.....	49
Γραμματικές Ασκήσεις.....	50
Συντακτικές Ασκήσεις.....	50
Συμπληρωματικές Ασκήσεις.....	53
Απαντήσεις κεφαλαίων 82-83	55
Ερμηνευτικές Ερωτήσεις.....	55
Ερωτήσεις Συνολικής Θεώρησης Έργου.....	56

Απαντήσεις Κεφαλαίου 70

Ερμηνευτικές Ασκήσεις

Ανοιχτού τύπου – Ελεύθερης Ανάπτυξης

1. Πώς κρίνετε την απόφαση των Κερκυραίων για τήρηση ουδετερότητας; Συζητήστε τις πιθανότητες επιτυχίας μιας τέτοιας απόφασης μέσα στο πολιτικό σκηνικό που διαμορφώνεται στην Κέρκυρα.

Η απόφαση των Κερκυραίων να κρατήσουν στάση ουδετερότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια λογική και διπλωματική απόφαση καθώς επιδίωκαν να τα έχουν καλά και με τις δύο παρατάξεις αφού τους συνέφερε τόσο να είναι φίλοι με του Πελοποννησίους όσο και αμυντικοί σύμμαχοι της Αθήνας. Η επιτυχία όμως μιας τέτοιας απόφασης δε ήταν δεδομένη καθώς το πολιτικό κλίμα στο νησί ήταν άστατο και όπως βλέπουμε στο Κεφάλαιο 70 η κάθε πλευρά δρα διαφορετικά.

2. Πώς κρίνετε την απόφαση του Πειθία να οδηγήσει κι αυτός με τη σειρά του τους αντιπάλους του σε δίκη; Η απάντησή σας θα πρέπει να βασιστεί σε κριτήρια α) ηθικά και β) πολιτικά.

Η απόφαση του Πειθία να οδηγήσει και αυτός με τη σειρά του τους πολιτικούς του αντιπάλους σε δίκη αποτελεί πράξη αντεκδίκησης. Μετά την αθώωσή του ο Πειθίας σύρει κι αυτός σε δίκη τους πολιτικούς του αντιπάλους, πράξη που μαρτυρεί μικρότητα, εκδικητική διάθεση και μισαλλοδοξία. Οι κατηγορίες του Πειθία δεν εδράζονται σε πολιτική βάση αλλά έχουν έντονο θρησκευτικό και κοινωνικό χαρακτήρα. Κι αυτό, διότι, όπως αποδείχθηκε από τη δική του αθώωση, είναι δύσκολο να στοιχειοθετηθούν καταγγελίες πολιτικής υφής.

3. α) Προσπαθήστε να καταγράψετε τα αίτια που οδήγησαν τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς στο πραξικόπημα, β) Ποιο φαντάζεστε ότι είναι το πολιτικό κλίμα που διαμορφώθηκε στην Κέρκυρα μετά τη δολοφονία του Πειθία και των άλλων δημοκρατικών;

A) Η παραπομπή των ολιγαρχικών σε δίκη και η καταδικαστική γι' αυτούς απόφαση να πληρώσουν ένα εξαιρετικά μεγάλο ποσό, ενέτεινε την αγανάκτησή τους, ιδίως γιατί οι ίδιοι απέτυχαν προηγουμένως να βλάψουν τον Πειθία με τη δική τους μήνυση εναντίον του.

Ενώ, η παρέμβαση του Πειθία, ώστε η βουλή να μη δεχτεί τις προτάσεις των ολιγαρχικών για αποπληρωμή του προστίμου σε δόσεις, που σήμαινε πως έπρεπε να καταβάλουν εφάπαξ τα χρήματα, και άρα να υποστούν μια σημαντική οικονομική επιβάρυνση, αποτέλεσε την καθοριστική αφορμή για τη βίαιη αντίδρασή τους.

Ωστόσο, τα γεγονότα που σχετίζονται με την επιβολή προστίμου στους ολιγαρχικούς συνιστούν κυρίως τις αναγκαίες αφορμές για τις πράξεις τους, καθώς επί της ουσίας οι ολιγαρχικοί ήθελαν με κάθε τρόπο να εξοντώσουν τον Πειθία και την επίδραση που ασκούσε η δημοκρατική παράταξη στην Κέρκυρα. Ας μην ξεχνάμε πως η επιστροφή τους στην πόλη είχε γίνει με σκοπό ακριβώς να απομακρύνουν τους Κερκυραίους απ' την άμεση επιρροή της Αθήνας.

B) Οι ολιγαρχικοί δολοφονώντας τους δημοκρατικούς βουλευτές και πολίτες κατέφυγαν σ' έναν ακραίο τρόπο για να πάρουν τον έλεγχο της Κέρκυρας, κι αυτό είχε εύλογα ως συνέπεια τη δημιουργία έντονης πόλωσης ανάμεσα στους πολίτες, αλλά και την επικράτηση πανικού, καθώς οι της δημοκρατικής παράταξης δεν αισθάνονταν πια ασφαλείς στην πόλη τους. Το πραξικόπημα των ολιγαρχικών, ωστόσο, παρόλο που τους έδινε την ευκαιρία να καταλύσουν κάθε δημοκρατική δομή της πολιτείας τους και άρα να έχουν το ελεύθερο να καθορίσουν μονομερώς την πολιτική πορεία του τόπου τους, δεν μπορούσε να μείνει χωρίς αντίδραση απ' τη μεριά των δημοκρατικών. Επρόκειτο, επομένως, για μια πρόσκαιρη απόκτηση της

εξουσίας, η οποία μπορούσε να παραταθεί μόνο με την άσκηση εκτεταμένης βίας και εκφοβισμού, χωρίς όμως τη δυνατότητα να αποτρέψει με βεβαιότητα μια δυναμική απάντηση των δημοκρατικών στο μέλλον.

Ερωτήσεις Σύντομης Ανάπτυξης

1. Ποια είναι τα θεματικά κέντρα της ενότητας;

1. Η κατάσταση που επικρατούσε στην Κέρκυρα
2. Η δίκη του Πειθία
3. Η δίκη των Ολιγαρχικών
4. Η προσπάθεια αθώωσής τους και η ικεσία
5. Το πραξικόπημα των Ολιγαρχικών

2. Κατά τα ξυγκείμενα: Σε ποιο γεγονός αναφέρεται ο ιστορικός;

Η Κέρκυρα πριν από τα γεγονότα με την Επίδαμνο ακολουθούσε σταθερά ουδέτερη πολιτική στάση, αποφεύγοντας την ένταξή της σε συμμαχίες. Το πρόβλημα όμως με την Επίδαμνο οδήγησε τους Κερκυραίους σε σύγκρουση με τους Κορίνθιους (433 π.Χ.), γεγονός που τους ώθησε να ζητήσουν την προσχώρησή τους στην αθηναϊκή συμμαχία. Οι Αθηναίοι αρχικά απέρριψαν το αίτημα των Κερκυραίων, διότι δεν ήθελαν να παραβιάσουν τις τριακονταετείς σπονδές του 445 π.Χ. με τους Σπαρτιάτες. Συνήψαν όμως με την Κέρκυρα αμυντική συμμαχία (επιμαχία).

Ερωτήσεις Κλειστού τύπου

Να ελέγξετε το περιεχόμενο των προτάσεων ως προς την ορθότητά τους

ΣΩΣΤΟ ΛΑΘΟΣ

Η αντιμνήυση του Πειθία:

1. αποδίδει πολιτικές ευθύνες στους ολιγαρχικούς		Λ
2. αποκαλύπτει κοινωνικές προκλήσεις	Σ	
3. Καταγγέλλει την ιερόσυλη εκμετάλλευση	Σ	
4. προσάπτει κατηγορίες στο σύνολο των ολιγαρχικών		Λ

Γραμματικές Ασκήσεις

1. Προσπάθησε να μεταφέρεις τα παρακάτω ρήματα στον σωστό τύπο των αρχαίων ελληνικών.

Λες : λέγεις

έχω πει : είρηκα

να πούμε : λέγωμεν

πείτε : είπέτε

2. Ναυμαχιῶν, ταλάντων, προξένοις, πολιτῶν, ἄνδρες, χάρακας, ἰκετῶν, πλῆθος, ἐγχειρίδια, τριήρις να αναγνωριστούν και να γραφεί η κλητική ενικού και η δοτική πληθυντικού.

Ναυμαχιῶν: θηλυκό ουσιαστικό α' κλίσης

Ναυμαχία

Ναυμαχίαις

Ταλάντων: ουδέτερο ουσιαστικό β' κλίσης

Τάλαντον

Ταλάντοις

Προξένοις: αρσενικό ουσιαστικό β' κλίσης

Πρόξενε

Προξένοις

πολιτῶν: αρσενικό ουσιαστικό α' κλίσης

πολίτα

πολίταις

ἄνδρες: αρσενικό ουσιαστικό γ' κλίσης

ἄνερ

ἄνδράσι

χάρακας: αρσενικό ουσιαστικό γ' κλίσης

χάραξ

χάραξι

ἱκετῶν: αρσενικό ουσιαστικό α' κλίσης

ἱκέτα

ἱκετῶν

πλήθος: ουδέτερο ουσιαστικό γ' κλίσης

πλήθος

πλήθεσι

έγχειρίδια: ουδέτερο ουσιαστικό β κλίσης

έγχειρίδιον

έγχειριδίους

τριήρης: θηλυκό ουσιαστικό γ κλίσης

τριήρη

τριήρεσι

3. ἦλθον, ἀφεθέντες, προσποιῆσαι, ἀποστήσωσι, ἀφικομένης, ἐψηφίσαντο, ἀποφυγών: να αναγνωριστούν και να γραφεί το α' ενικό οριστικής του ίδιου χρόνου και του ενεστώτα.

ἦλθον: γ πληθυντικό οριστικής αορίστου β του ἔρχομαι

ἦλθον

ἔρχομαι

ἀφεθέντες: μετοχή αορίστου β του ἀφίημι

ἀφῆκα

ἀφίημι

προσποιῆσαι: απαρέμφατο αορίστου του προσποιῶ

προσεποίησα

προσποιῶ

ἀποστήσωσι: γ πληθυντικό υποτακτικής αορίστου του ἀφίστημι

ἀπέστην

ἀφίστημι

ἀφικομένης: μετοχή αορίστου β του ἀφικνέομαι-οὔμαι

ἀφικόμην

ἀφικνοῦμαι

ἐψηφίσαντο: γ πληθυντικο αορίστου του ψηφίζομαι

ἐψηφισάμην

ψηφίζομαι

ἀποφυγών: μετοχή αορίστου β του ἀποφεύγω

ἀπέφυγον

ἀποφεύγω

Συντακτική Ανάλυση

ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι... προσποιήσαι

Δευτερεύουσα, επιρρηματική χρονική πρόταση, κρίσεως, καταφατική, εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο ἐπειδὴ, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ὅπως ... τὴν πόλιν

Δευτερεύουσα, επιρρηματική τελική πρόταση, επιθυμίας, καταφατική, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ὅπως, εκφέρεται με υποτακτική (εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου / ἔπραττον) και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού με διάρκεια στο παρόν και το μέλλον.

ὥσπερ καὶ πρότερον (ενν. ἦσαν φίλοι Πελοποννησίους)

Δευτερεύουσα αναφορική παραβολική πρόταση, εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα ὥσπερ, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν

Δευτερεύουσα, επιρρηματική τελική πρόταση, επιθυμίας, καταφατική, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ὅπως, εκφέρεται με υποτακτική (εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου/ πείθει) και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει σκοπό προσδοκώμενο.

ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι

Δευτερεύουσα, επιρρηματική, συμπερασματική απαρεμφατική, πρόταση, κρίσεως, καταφατική, εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ὥστε, εκφέρεται με απαρέμφατο ἀναρθρο σε θέση ρήματος και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει υποκειμενικό συμπέρασμα.

ἐπειδή ... ἐξείργοντο

Δευτερεύουσα, επιρρηματική, αιτιολογική πρόταση, καταφατική, εισάγεται με τον χρονικοϋποθετικό σύνδεσμο ἐπειδή, εκφέρεται με οριστική και όχι με ευκτική του πλαγίου λόγου, παρά την εξάρτηση από ρήμα ιστορικού χρόνου, γιατί δηλώνει πραγματική αιτιολογία και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.

Καὶ ἅμα ἐπυρθάνοντο τὸν Πειθίαν – μέλλειν... νομίζειν

Δευτερεύουσα, επιρρηματική, αιτιολογική πρόταση, καταφατική, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο ἅμα, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει πραγματική αιτιολογία και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.

ἕως... ἐστὶ

Δευτερεύουσα, επιρρηματική χρονική πρόταση, κρίσεως, καταφατική, εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο ἕως, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό και και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

Απαντήσεις κεφαλαίων 70-74

Ερμηνευτικές Ερωτήσεις

1. Ποιες ήταν οι ενέργειες των ολιγαρχικών μετά τη δολοφονία των αρχηγών των

Αφού έπραξαν αυτά, κάλεσαν σε συνέλευση τους Κερκυραίους, λέγοντας ότι αυτές οι ενέργειες (δηλαδή ο φόνος των δημοκρατικών αρχηγών) ήταν οι πιο συμφέρουσες και ότι δε θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια στους Αθηναίους· και στο εξής μένοντας ουδέτεροι να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε παρά μόνο (αν εμφανίζονταν) με ένα πλοίο, μεγαλύτερη όμως παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν έτσι, ανάγκασαν (τον λαό) και να επικυρώσει την πρότασή τους.

2. Με ποια επιχειρήματα προσπάθησε η κάθε πλευρά να προσεταιριστεί τους δούλους. Γιατί τελικά τα επιχειρήματα των δημοκρατικών αποδείχτηκαν πιο ισχυρά;

Και οι δύο πλευρές προσπάθησαν να προσεταιριστούν τους δούλους υποσχόμενοι την ελευθερία τους. Τα επιχειρήματα των δημοκρατικών υπερίσχυσαν κυρίως λόγω της φύσης του πολιτεύματος τους και της συμπεριφοράς που είχαν απέναντι στους δούλους ανέκαθεν.

3. Ποιοι παράγοντες εξασφάλισαν τη νίκη στους δημοκρατικούς;

Η κατοχή σημαντικότερων και πιο καίριων και ισχυρών θέσεων, η συμμετοχή των δούλων και η συμβολή των γυναικών στη μάχη.

4. Ο Θουκυδίδης αναφερόμενος στη στάση των γυναικών γράφει: **και παρά φύσιν ύπομένουσαι τὸν θόρυβον**. Πώς ερμηνεύετε την έκφραση **παρά φύσιν**;

Ο Θουκυδίδης αναφερόμενος στις γυναίκες και στο τι ακριβώς έκαναν λέει πώς παρά τη φύση τους που έχουν μάθει να βρίσκονται σε ησυχία και να μην μπλέκονται στα πεδία της μάχης, υπέμειναν τον θόρυβο και βοήθησαν τους δημοκρατικούς άνδρες.

Γραμματικές Ασκήσεις

Θυμάμαι ότι:

Στην εγκλητική αντικατάσταση τοποθετώ το ίδιο πρόσωπο στον ίδιο χρόνο σε όλες τις εγκλίσεις.

1. πέμπουσι: Να γράψετε το β' πρόσωπο του ρήματος στον ενικό και πληθυντικό αριθμό όλων των εγκλίσεων στον ίδιο χρόνο και φωνή.

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Ενικός	Πέμπεις	Πέμπης	πέμπουσι	πέμπε
Πληθυντικός	πέμπετε	πέμπητε	πέμποιτε	πέμπετε

Θυμάμαι ότι:

Πολλά επιρρήματα της αρχαίας επιδέχονται σύγκριση και γι' αυτό σχηματίζουν παραθετικά (όπως και στη νέα: ωραία – ωραιότερα ή πιο ωραία – ωραιότατα ή πάρα πολύ ωραία).

Σχηματίζουν έτσι παραθετικά στην αρχαία ελληνική:

1. Επιρρήματα σε -ως που παράγονται από επίθετα. Τα επιρρήματα αυτά στον συγκριτικό έχουν τύπο όμοιο με την ενική αιτιατ. του ουδετ. του συγκριτικού επιθέτου και στον υπερθετικό έχουν τύπο όμοιο με την πληθυντική αιτιατ. του ουδετέρου του υπερθετικού επιθέτου:

(δίκαιος):	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σοφός):	σοφῶς	σοφώτερον	σοφώτατα
(ἀληθής):	ἀληθῶς	ἀληθέστερον	ἀληθέστατα
(σώφρων):	σωφρόνως	σωφρονέστερον	σωφρονέστατα
(ἡδύς):	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα
(καλός):	καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα

2. Τα επιρρήματα εὖ (αντίστοιχο του επιθέτου ἀγαθός), ὀλίγον και πολύ:

εὖ – ἄμεινον – ἄριστα και βέλτιον – βέλτιστα και κρεῖττον – κράτιστα.

ὀλίγον – μεῖον – ὀλίγιστα και ἔλαττον – ἐλάχιστα και ἥττον – ἥκιστα.

πολύ – πλέον – πλεῖστα (ἢ πλεῖστον).

3. Το επίρρ. μάλα (= πολύ), που οι τρεις βαθμοί του είναι:

θετ. μάλα – συγκριτ. μᾶλλον – υπερθ. μάλιστα.

4. Μερικά τοπικά επιρρήματα που παίρνουν παραθετικές καταλήξεις -τέρω, -τάτω:

ἄνω: ἄνωτέρω ἄνωτάτω

ἄπωθεν: ἄπωτέρω ἄπωτάτω

(= μακριά)

ἐγγύς: ἐγγυτέρω ἐγγυτάτω

(= κοντά)	έγγύτερον	έγγύτατα
	ἔγγιον	ἔγγιστα
ἔξω:	ἔξωτέρω	ἔξωτάτω
ἔσω (εἴσω):	ἔσωτέρω	ἔσωτάτω
κάτω:	κατωτέρω	κατωτάτω
πόρρω:	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πέρα:	περαιτέρω	---
5. Μερικά χρονικά επιρρήματα με παραθετικές καταλήξεις -(αί)τερον, -(αί)τατα		
πάλαι:	παλαιότερον	παλαιάτατα
πρωί:	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα &
	πρωαίτερον	πρωαίτατα
ὄψέ:	ὄψιαίτερον	ὄψιαίτατα
(= αργά)		
Και τα παραθετικά των επιρρημάτων, όπως και των επιθέτων, εκφέρονται κάποτε περιφραστικά με το μᾶλλον, μάλιστα και το θετικό· π.χ.		
σοφῶς	μᾶλλον σοφῶς	μάλιστα σοφῶς
ἡδέως	μᾶλλον ἡδέως	μάλιστα ἡδέως

2. βέλτιστα, ἥκιστα, πλέον: Να γράψετε τους τύπους που δίνονται στους άλλους βαθμούς.

εὖ -βέλτιον –βέλτιστα

ὀλίγον - ἥττον -ἥκιστα

3. Να γράψετε τους ρηματικούς τύπους του κεφαλαίου 71 με πρώτο συνθετικό πρόθεση και να τους αντικαταστήσετε χρονικά.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυνθετικός
Ξυγκαλοῦντες		Ξυγκαλέσοντες	Ξυγκαλέσαντες	Ξυγκεκληκότες	
ἐπικυροῦν		ἐπικυρώσειν	ἐπικυρῶσαι	ἐπικεκυρωκέναι	
ξυμφέρει	ξυνέφερεν	ξυνοίσει	ξυνήνεγκεν	ξυνενήνοχε	Ξυνενηνεχεν
καταφεύγοντας		καταφευξοῦντας	καταφυγόντας	καταπεφευγότας	

4. κατέλαβεν, ἐνίκησαν: Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο σε όλες τις εγκλίσεις του ίδιου χρόνου.

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Κατέλαβεν	κατέλαβεν	Καταλάβη	καταλάβοι	κατάλαβε
ἐνίκησαν	ἐνίκησαν	νικήσωσιν	νικήσαιεν	νικησάντων

Θυμάμαι ότι:

Ένα τριτόκλιτο ουσιαστικό το χαρακτηρίζουμε ως εξής:

α) ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ – ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΟ

ἥρως, ἥρωος (καταληκτικό γιατί έχει κατάληξη –ς)

ἰχθύς, ἰχθύος (καταληκτικό γιατί έχει κατάληξη –ς)

βασιλεύς, βασιλέως (καταληκτικό γιατί έχει κατάληξη –ς)

β) ΜΟΝΟΘΕΜΟ – ΔΙΠΛΟΘΕΜΟ

πόλις, πόλεως (διπλόθεμο)

πνεύμων, πνεύμονος (διπλόθεμο)

λιμήν, λιμένος (διπλόθεμο)

Ἕλλην, Ἕλληνας (μονόθεμο)

ἀγών, ἀγώνος (μονόθεμο)

σωτήρ, σωτήρος (μονόθεμο)

βασιλεύς, βασιλέως (μονόθεμο)

ἥρως, ἥρωος (μονόθεμο)

ἰχθύς, ἰχθύος (μονόθεμο)

γ) ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΟ – ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΟ

φωνηεντόληκτα

ἥρως, ἥρωος

ἰχθύς, ἰχθύος // δρυῖς, δρυὸς (μονοσύλλαβο)

πόλις, πόλεως // δύναμις, δυνάμεως (προπαροξύτονο)

πέλεκυς, πελέκεως

ἄστυ, ἄστεως

βασιλεύς, βασιλέως

άλιεύς, αλιέως-άλλιῶς (**μοναδικό** ως προς την κλίση του)

βοῦς, βοός (**μοναδικό** ως προς την κλίση του)

γραῦς, γραός (**μοναδικό** ως προς την κλίση του)

ήχώ, ήχοῦς

συμφωνόληκτα

κόραξ, κόρακος

γύψ, γυπός

κλητήρ, κλητήρος

πατρίς, πατρίδος

λιμήν, λιμένος

βέλος, βέλους

χρέος, χρέους

5. Να γράψετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης που περιλαμβάνονται στο κείμενο της παραγράφου 74 στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και πληθυντικού αριθμού.

ἰσχύος - ἰσχύι - ἰσχυν

Πλήθους - πλήθει - πλήθος - πληθῶν - πλήθει - πλήθη

Γυναικός - γυναικί - γυναικῆ - γυναικῶν - γυναιξί - γυναίκα

Φύσεως - φύσει - φύσιν - φύσεων - φύσει - φύσεις

Χρήματος - χρήματι - χρήμα - χρημάτων - χρήμασι - χρήματα

Πόλεως - πόλει - πόλιν - πόλεων - πόλεσι - πόλεις

Φλογός - φλογί - φλόγα - φλογῶν - φλοξί - φλόγας

Νυκτός-νυκτί-νύκτα –νυκτών-νυξί-νύκτας

Νεῶς-νηί-ναῦν –νεῶν-ναυσί-ναῦς

Συντακτικές Ασκήσεις

Θυμάμαι ότι:

Στα αρχαία ελληνικά συναντάμε το απαρέμφατο με δύο κυρίως μορφές:

α) ως έναρθρο

β) ως άναρθρο

Το έναρθρο απαρέμφατο χρησιμοποιείται ως ουσιαστικό και ως ρήμα

Το άναρθρο απαρέμφατο χρησιμοποιείται και ως ουσιαστικό και ως ρήμα

Το απαρέμφατο, ανάλογα με τη σημασία του, ισοδυναμεί:

α) με τελική πρόταση, άρα θα ονομάσουμε το απαρέμφατο τελικό

β) με ειδική πρόταση, άρα θα ονομάσουμε το απαρέμφατο ειδικό.

Επίσης,

το απαρέμφατο, ως ουσιαστικό χρησιμοποιείται ως υποκείμενο, αντικείμενο κτλ. ενός ρήματος (θα τα εξετάσουμε στη συνέχεια), ενώ ως ρήμα συντάσσεται, δηλαδή παίρνει το ίδιο υποκείμενο, αντικείμενο κτλ..

Τελικό απαρέμφατο

Τελικό απαρέμφατο λέγεται το απαρέμφατο που ισοδυναμεί με πρόταση επιθυμίας, μεταφράζεται με το να και δέχεται άρνηση μη, π.χ.

Συμβουλεύω ὑμῖν μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα. (= Σας συμβουλεύω να μην παραδίνετε τα όπλα.)

Ἔστιν, ᾧ βουλή, σῶσαί με δικαίως (= Είναι δυνατό, βουλευτές, να με σώσετε δίκαια.)

Ἔξεστί σοι μέγιστον ἀγαθὸν ὑπουργῆσαι τῇ σαυτοῦ πατρίδι. (= Είναι δυνατόν να προσφέρεις πολύ μεγάλη υπηρεσία στην πατρίδα σου.)

Ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸν πεσεῖν. (= Του φάνηκε ότι έπεσε κεραυνός.)

Μένων ἐβούλετο πλουτεῖν. (= Ο Μένων ήθελε να έχει πλούτο.)

Οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τοὺς θεράποντας. (= Δεν ήθελε να παραλάβει τους υπηρέτες.)

Κέλευσον ἀνοῖξαι τὰς πύλας. (Διάταξε ν' ανοίξουν τις πύλες.)

Οὐκ εἶασαν ἀτάφους γενέσθαι. (= Δεν άφησαν να μείνουν άταφοι.)

Τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι. (= Τέτοιοι δεν μπορώ να αποκτήσω.)

Ἐψηφίσαντο βοηθεῖν πανδημεί. (= Αποφάσισαν να σπεύσουν σε βοήθεια με όλο τον στρατό.)

Ειδικό απαρέμφατο

Ειδικό απαρέμφατο λέγεται το απαρέμφατο που ισοδυναμεί με ειδική πρόταση, μεταφράζεται με το ότι και δέχεται άρνηση ού, π.χ.

Οί πρέσβεις ήγγειλαν βασιλέα άργύριον ού παρέξεσθαι. (= Οι πρέσβεις ανάγγειλαν ότι ο βασιλιάς δε θα δώσει χρήματα.

Όμολογεΐται τήν πόλιν άρχαιοτάτην εΐναι. (= Ομολογείται ότι η πόλη είναι αρχαιότατη.)

Λέγουσί τινες Θεμιστοκλέα φαρμάκω άποθανεΐν. (= Λένε μερικοί ότι ο Θεμιστοκλής πέθανε με δηλητήριο.)

Πάντας ύμᾶς οΐομαι γινώσκειν. (= Όλοι εσείς νομίζω ότι γνωρίζετε)

Υποκείμενο απαρεμφάτου

Το απαρέμφατο, αφού βρίσκεται μέσα σε μια πρόταση, χρησιμοποιείται ως υποκείμενο, αντικείμενο κ.ά. του ρήματος.

Εφόσον όμως το απαρέμφατο είναι ρηματικός τύπος, τότε συντάσσεται, δηλαδή παίρνει και το ίδιο υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο κ.τ.λ.

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου (του άναρθου ή του έναρθρου) μπορεί να είναι:

α) το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος (το αυτό πρόσωπο), οπότε λέμε ότι έχουμε **ταυτοπροσωπία**

β) διαφορετικό από το υποκείμενο του ρήματος (έτερο πρόσωπο), οπότε λέμε ότι έχουμε **ετεροπροσωπία**

1. δέχεσθαι – ήγεΐσθαι: Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τα απαρέμφατα (παράγραφος 71) και να αιτιολογήσετε τον χαρακτηρισμό τους.

δέχεσθαι: Αντικείμενο ρήματος, Τελικό απαρέμφατο, με υποκείμενό του το Κερκυραίους.

ήγεῖσθαι: Αντικείμενο ρήματος, Τελικό απαρέμφατο, με υποκείμενό του το Κερκυραίους

Θυμάμαι ότι:

Επιρρηματική λέγεται η μετοχή που χρησιμοποιείται για να εκφράσει επιρρηματικές σχέσεις, δηλ. τον χρόνο, την αιτία, τον σκοπό, την υπόθεση, την εναντίωση και τον τρόπο. Συνεπώς, η επιρρηματική μετοχή είναι έξι ειδών:

1. χρονική
2. αιτιολογική
3. τελική
4. υποθετική
5. εναντιωματική ή ενδοτική
6. τροπική

Τα πέντε πρώτα είδη των μετοχών αυτών ισοδυναμούν με τις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις. Η τροπική μετοχή ισοδυναμεί με τροπικό προσδιορισμό.

1. Χρονική μετοχή

Η χρονική μετοχή:

- α) μπορεί να βρίσκεται σε όλους τους χρόνους εκτός από τον μέλλοντα.
- β) ισοδυναμεί με χρονική πρόταση
- γ) παίρνει άρνηση οὐ ή μή
- δ) δηλώνει πράξη προτερόχρονη ή σύγχρονη και σπανίως υστερόχρονη από αυτή που σημαίνει το ρήμα της πρότασης.

ε) Συχνά συνοδεύεται από χρονικά επιρρήματα: ἄμα = συγχρόνως / αμέσως, ἔνταῦθα = τότε, ἔπειτα, εὐθύς, ἤδη, μεταξύ, ἔτι, εἴτα, αὐτίκα

στ) Μεταφράζεται με κάποιον από τους χρονικούς συνδέσμους της ν.ε. + οριστική ή υποτακτική.

Οἱ δὲ τῶν παιδῶν διδάσκαλοι κλειέτωσαν τὰ διδασκαλεῖα πρὸ ἡλίου δύοντος.

(= Οι δάσκαλοι των παιδιών να κλείνουν τα σχολεία προτού δύσει ο ήλιος.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη προτερόχρονη.

Πορευόμενοι ἐώρων τὸν στίβον τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ἀρκάδων ἐπὶ τὴν ὁδόν.

(= Ενώ βιάδιζαν, έβλεπαν τα ίχνη των Αχαιών και των Αρκάδων πάνω στον δρόμο.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη σύγχρονη.

Χαλκιδεῖς ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθεῖσας οἰκίζουσι Κατάνην.

(= Οι Χαλκιδεῖς ίδρυσαν την Κατάνη τον πέμπτο χρόνο αφότου ιδρύθηκαν οι Συρακούσες.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη υστερόχρονη.

2. Αιτιολογική μετοχή

Η αιτιολογική μετοχή:

α) μπορεί να βρίσκεται σε όλους τους χρόνους σπάνια σε μέλλοντα.

β) ισοδυναμεί με αιτιολογική πρόταση

γ) παίρνει ἄρνηση οὐ

δ) δηλώνει αντικειμενική - πραγματική αιτία ή υποκειμενική αιτία.

ε) Μπορεί να συνοδεύεται από τους προσδιορισμούς διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, ἐκ τούτου, οὕτως· στην περίπτωση της αντικειμενικής αιτίας μπορεί να συνοδεύεται

από τα μόρια: ἄτε. ἄτε δὴ, οἶον, οἶον δὴ, οἶα δὴ, ενώ στην περίπτωση της υποκειμενικής αιτίας από τα: ὡς, ὥσπερ.

στ) Μεταφράζεται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους γιατί, διότι, επειδή + οριστική. Στην αντικειμενική αιτία μπορούμε να προσθέσουμε το: πράγματι, ενώ στην υποκειμενική τα: κατά τη γνώμη μου, με την ιδέα ότι, με την εντύπωση ότι κ.ό.

Καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς Ἀπόλλων κτείνει Κύκλωπας.

(= Επειδή γι' αυτό οργίστηκε ο Απόλλωνας, σκοτώνει τους Κύκλωπες.)

3. Τελική μετοχή

Η τελική μετοχή:

α) βρίσκεται πάντα σε χρόνο μέλλοντα. Μπορεί να συνοδεύεται από ρήματα που δηλώνουν κίνηση

β) ισοδυναμεί με τελική πρόταση

γ) παίρνει άρνηση μή

δ) μπορεί να δηλώνει υποκειμενικό σκοπό και γι' αυτό στην περίπτωση αυτή συνοδεύεται από το ὡς.

ε) Μεταφράζεται με το για να + υποτακτική

Οὗτος ἤκει ἀμφισβητήσων.

(= Αυτός έχει έρθει, για να αμφισβητήσει.)

Οἱ Ἕλληνες παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι αὐτόν.

(= Οἱ Ἕλληνες ετοιμάζονταν, για να τον δεχτούν/αντιμετωπίσουν.)

4. Υποθετική μετοχή

Η υποθετική μετοχή:

- α) βρίσκεται σε όλους τους χρόνους εκτός από τον μέλλοντα.
- β) δηλώνει την προϋπόθεση κάτω από την οποία μπορεί ή θα μπορούσε να συμβεί αυτό που σημαίνει το ρήμα της πρότασης. Ισοδυναμεί με υποθετική πρόταση.
- γ) παίρνει άρνηση μή.
- δ) μεταφράζεται με τα: αν, εάν, σε περίπτωση που + υποτακτική.

Νικήσαντες πάντων τούτων ὑμεῖς κύριοι ἔσεσθε.

(= Αν νικήσετε, θα είστε κύριοι όλων αυτών.)

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν μή νικῶσι σωτηρία.

(= Δεν υπάρχει για μας σωτηρία, αν δε νικάμε.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Όταν μια μετοχή βρίσκεται κοντά σε δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική ή δυνητικό απαρέμφατο ή σε οριστική μέλλοντα, τότε η μετοχή κατά κανόνα είναι υποθετική.

Αἰσχύνοντο ἄν μή ἀποδιδόντες χάριτας.

(= Θα ντρέπονταν, αν δεν ανταπέδιδαν την ευγνωμοσύνη.)

Δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεούς.

(= Αν κάνεις δίκαιες πράξεις, θα έχεις τους θεούς συμμάχους.)

5. Εναντιωματική ή παραχωρητική μετοχή

Η εναντιωματική μετοχή:

- α) βρίσκεται σε όλους τους χρόνους εκτός από τον μέλλοντα.

β) δηλώνει την εναντίωση σε σχέση μ' αυτό που εκφράζει το ρήμα της πρότασης. Ισοδυναμεί με εναντιωματική πρόταση.

γ) παίρνει άρνηση ού.

δ) μεταφράζεται με τα: αν και, και αν, (σπανιότερα) μολονότι + υποτακτική.

ε) συχνά συνοδεύεται από λέξεις όπως: καί, καίπερ = παρόλο που - αν και, καίτοι = και βέβαια - και πράγματι, πάνυ = πολύ - εντελώς, καί ταῦτα, ενώ στην πρόταση μπορεί να υπάρχουν ο αντιθετικός σύνδεσμος ὅμως ή τα επιρρήματα εἴτα, ἔπειτα, κᾶτα (> καί εἴτα) (= και ἔπειτα).

Κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησεν τοῖς ἄλλοις.

(= Αν και έγινε κάτοχος τόσων αγαθών, δεν φθόνησε τους άλλους.)

Τὸν Ὀρόνταν καὶ τότε προσεκύνησαν καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγοιτο.

(= Τον Ορόντα και τότε τον προσκύνησαν, αν και γνώριζαν ότι οδηγούνταν στον θάνατο.)

Ἄνδρας δὲ Ἑλληνας πάνυ ζητῶν οὐκ ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν

(= Μολονότι πολύ αναζητούσε άνδρες Ἑλληνες, ἔλεγε πως δεν μπορούσε να δει.)

6. Τροπική μετοχή

Η τροπική μετοχή:

α) βρίσκεται σε συνήθως σε χρόνο ενεστώτα.

β) παίρνει άρνηση ού.

γ) δεν ισοδυναμεί με δευτερεύουσα πρόταση, γιατί δεν υπάρχουν δευτερεύουσες τροπικές προτάσεις.

δ) μεταφράζεται με: νεοελληνική τροπική μετοχή, με τροπικό επίρρημα, ή εμπρόθετο προσδιορισμό, με ρήμα + και ή με τα ενώ, καθώς + οριστική και με το να + υποτακτική. Όταν έχει άρνηση μεταφράζεται με το χωρίς να + υποτακτική.

Εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἳ ληζόμενοι ζῶσι.

(= Υπάρχουν μερικοί από τους Χαλδαίους που ζουν ληστεύοντας / με ληστείες / ληστρικά)

Οἱ βάρβαροι ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινόμενοι.

(= Οι βάρβαροι έφυγαν χωρίς να δώσουν καμιά απάντηση.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Οι μετοχές ἄγων, φέρων, ἔχων, λαβών όταν συντάσσονται με ρήματα που δηλώνουν άφιξη ή αναχώρηση έχουν τη συμβατική σημασία του "με", "μαζί με" δηλώνοντας έτσι τον τρόπο που συντελείται αυτή η κίνηση.

Το υποκείμενο της μετοχής - Μετοχή απόλυτη και συνημμένη

Η μετοχή συμφωνεί με το υποκείμενό της στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση. Αυτό σημαίνει ότι σε όποιο γένος ή αριθμό ή πτώση βρίσκεται η μετοχή στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση θα βρίσκεται το υποκείμενό της.

Ὁ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής.

Ἐπιγενομένη ἡ νόσος ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής.

Κρέοντος βασιλεύοντος οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε θήβας.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής.

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν μὴ νικῶσι σωτηρία.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης δοτικής.

Ἔστι ταῦτα τὴν ῥαθυμίαν ὑμῶν αὐξάνοντα.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής.

Μετοχή απόλυτη

Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι λέξη που δεν έχει άλλη συντακτική θέση στην πρόταση και λειτουργεί αποκλειστικά ως υποκείμενο της μετοχής, τότε η μετοχή λέγεται απόλυτη.

Κρέοντος βασιλεύοντος οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε Θήβας.

Η λέξη Κρέοντος, που είναι το υποκείμενο της μετοχής βασιλεύοντος, δεν έχει καμιά άλλη θέση στην πρόταση.

Φορτίου δὲ προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη

Η λέξη Φορτίου, που είναι το υποκείμενο της μετοχής προσγενομένου, δεν έχει καμιά άλλη θέση στην πρόταση.

Ἦδεσθε ὡς περιεσομένους ἡμᾶς Ἑλλήνων.

Η λέξη ἡμᾶς, που είναι το υποκείμενο της μετοχής περιεσομένους, δεν έχει καμιά άλλη θέση στην πρόταση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

α) Όπως φαίνεται από τα παραπάνω παραδείγματα η απόλυτη μετοχή εκφέρεται κυρίως σε γενική (Κρέοντος βασιλεύοντος, φορτίου προσγενομένου) ή σε αιτιατική (περιεσομένους ἡμᾶς). Ἔτσι οι μετοχές ονομάζονται γενική απόλυτη ή αιτιατική απόλυτη.

β) Με γενική απόλυτη εκφέρεται κάθε επιρρηματική μετοχή προσωπικού ρήματος, εκτός της τελικής.

γ) Με αιτιατική απόλυτη εκφέρεται σπανίως η μετοχή προσωπικού ρήματος. Στην περίπτωση αυτή η μετοχή είναι αιτιολογική και συνοδεύεται από τα μόρια *ὥς* ή *ὥσπερ*.

Συνηθέστερη είναι η μετοχή απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων. Η μετοχή αυτή μπαίνει σε αιτιατική ουδετέρου γένους ενικού συνήθως αριθμού. Οι πιο συνηθισμένες μετοχές σε αιτιατική απόλυτη είναι οι παρακάτω:

ἄδηλον ὄν, ἀδύνατον ὄν, αἰσχρὸν ὄν, γεγραμμένον, δέον, δεῆσον, δίκαιον ὄν, δόξαν, δόξαντα, δυνατὸν ὄν, εἰρημένον, ἐξὸν, μέλον, μεταμέλον, μετὸν, οἶόν τε ὄν, παρασχὸν, παρὸν, πρέπον, προσῆκον, προσταχθὲν προστεταγμένον, ῥάδιον ὄν, τυχὸν, ὑπάρχον, χρεῶν

Μετοχή συνημμένη

Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι ταυτόχρονα και α) υποκείμενο ή β) αντικείμενο του ρήματος ή γ) δοτική προσωπική ή δ) υποκείμενο του απαρεμφάτου, τότε η μετοχή λέγεται συνημμένη.

Ἐπιγενομένη ἡ νόσος ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους.

Οἱ βάρβαροι ἐτόξευον αὐτοὺς ἀναβαίνοντας

Ἀκούσασιν τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε συναγαγεῖν τὸ στράτευμα.

2. Να χαρακτηρίσετε (συνημμένη, απόλυτη, είδος) τις μετοχές της παραγράφου 72 και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

Έλθόντων: Γενική απόλυτη χρονική μετοχή. τῶν πρέσβων: Εννοείται ως υποκείμενο της μετοχής.

έλθούσης: Γενική απόλυτη χρονική μετοχή. τριήρους: Υποκείμενο της μετοχής.

μαχόμενοι: Τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἐνίκησαν.

Ἀφικομένης: Γενική απόλυτη χρονική μετοχή. νυκτὸς: Υποκείμενο της μετοχής.

ξυλλεγείς: Χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἰδρύθη.

Θυμάμαι ότι:

Οι ενδοιαστικές προτάσεις είναι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, οι οποίες εξαρτώνται από ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε άλλες κύριες ή δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.

Εισάγονται με τους ενδοιαστικούς συνδέσμους μή (= μήπως), όταν δηλώνεται φόβος μήπως συμβεί κάτι ανεπιθύμητο και μή οὐ (= μήπως δεν), όταν δηλώνεται φόβος μήπως δε συμβεί κάτι επιθυμητό.

π.χ.: *Φοβούμεθα, μή ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν* (Φοβόμαστε μήπως έχουμε κάνει διπλό σφάλμα)

Δέδοικα μή οὐκ ἔχοιμεν τὰ ἐπιτήδεια (=φοβάμαι μήπως δεν έχουμε τα απαραίτητα).

Εξαρτώνται:

Από ρήματα που δηλώνουν:

Α) ανησυχία π.χ.: αἰσχύνομαι, διστάζω, κίνδυνος ἐστί, προσδοκία ἐστί κ.ά.

Β) προσοχή, π.χ.: εύλαβοῦμαι, φροντίζω, φυλάττω, σκοπῶ, ὀρῶ κ.ά.

Γ) φόβο, π.χ.: δέδοικα, φοβοῦμαι, ταρβῶ, ἀθυμῶ, δέος ἐστί, δεινόν ἐστί, φοβερός εἰμί κ.ά.

Δ) υποψία, π.χ.: ὑποπτεύω, ἀπιστῶ, ἀπιστίαν ἔχω, ἐνθυμοῦμαι κ.ά.

Ἡ ἰσοδύναμες ἀπρόσωπες ἐκφράσεις π.χ.: κίνδυνος ἐστί, προσδοκία ἐστί, δέος ἐστί, δεινόν ἐστί κ.ά.

Ἡ ἐκφορά τους συνδέεται ἀμεσα με τὸ χρόνο στον οποίο βρίσκεται τὸ ρῆμα ἐξάρτησής τους.

Ἄν τὸ ρῆμα βρίσκεται σε ἀρκτικό χρόνο ἐκφέρονται με:

Υποτακτική, ὅταν ὁ φόβος που ἐκφράζεται εἶναι προσδοκώμενος.

π.χ.: *Φοβούμεθα μὴ οἱ ῥήτορες πείσωσιν τὸ πλῆθος.*

Ἄν τὸ ρῆμα βρίσκεται σε ἱστορικό χρόνο ἐκφέρονται με:

Ευκτική του Πλαγίου Λόγου. Ὁ φόβος που ἐκφράζει ἡ ἐνδιαστική πρόταση εἶναι ἀβέβαιος καὶ υποκειμενικός στο παρελθόν.

π.χ.: *Ἐφοβήθη τοῦτο, μὴ οὐκ ἔλθοι ἡ βοήθεια.*

Υποτακτική, ὅταν ὁ φόβος του παρελθόντος ἐπεκτείνεται καὶ διαρκεῖ στο παρόν καὶ στο μέλλον με βεβαιότητα. (Συνηθίζεται αὐτὴ ἡ ἐκφορά πολὺ στον Θουκυδίδη).

π.χ.: *Οἱ Ἕλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ.*

Λειτουργοῦν συντακτικά ως:

α) ἀντικείμενο ρήματος

β) υποκείμενο ἀπρόσωπης ἐκφρασης

γ) επεξήγηση σε δεικτικές αντωνυμίες ουδετέρου γένους (τούτο, εκείνο, τότε κ.λπ.) ή σπανιότερα σε ουσιαστικά, όπως κίνδυνος, φόβος, ύποψια, αγωνία κ.ά.

3. Να γράψετε και να αναγνωρίσετε πλήρως τις ενδοιαστικές προτάσεις του κειμένου της παραγράφου 74.

μη αυτοβοει ό δήμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν έπελθών

Δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση ως αντικείμενο της μετοχής δείσαντες

κρατήσειεν: Ρήμα. ό δήμος: Υποκείμενο ρήματος. τοῦ νεωρίου: Αντικείμενο ρήματος. αυτοβοει: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. έπελθών: Χρονικο-υποθετική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος.

και σφᾶς διαφθείρειεν,

Δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση ως αντικείμενο της μετοχής δείσαντες

διαφθείρειεν: Ρήμα. ό δήμος: Εννοείται ως υποκείμενο ρήματος. σφᾶς: Αντικείμενο ρήματος.

Λεξιλογικές Ασκήσεις

1. γίγνομαι: Να γράψετε τέσσερις λέξεις της ν.ε. παράγωγες (απλές ή σύνθετες) και να σχηματίσετε με αυτές αντίστοιχες φράσεις.

Τα **γενέθλια** μου είναι αύριο.

Η **γέννηση** του Χριστού γιορτάζεται στις 25 Δεκεμβρίου.

Το κακό έχει **παραγίνει**.

Το σύκο είναι **γινωμένο**.

2. Με ποιες λέξεις του κειμένου της παραγράφου 74 σχετίζονται ετυμολογικά οι παρακάτω:

Διάλειμμα - Διαλιπούσης

Λαθραίος - λαθόντες

Βλήμα - βάλλουσαι

Ελλιπής - Διαλιπούσης

Λήθη - λαθόντες

Εισιτήριο - έπελθών

Προκατάληψη - ξυνεπελάβοντο

Προσιτός - έπελθών

3. δῆμος: Να γράψετε δέκα παράγωγα ή σύνθετα (ουσιαστικά ή επίθετα) στη νέα ελληνική και να σχηματίσετε ισάριθμα ονοματικά σύνολα.

Δημοτική αστυνομία

Δημοτικό συμβούλιο

Συνδημότες

Εκλογές ετεροδημοτών

Δήμευση περιουσίας

Αποδημία πουλιών

Πανδημία κορονοϊού

Συμπληρωματικές Ασκήσεις

1. Ποιες οι ενέργειες των ολιγαρχικών μετά το πραξικόπημα;

Οι πέντε ολιγαρχικοί και οι ομοϊδεάτες τους μετά το πραξικόπημα και τη βίαιη κατάληψη της εξουσίας συγκάλεσαν τους Κερκυραίους και τους έδωσαν εξηγήσεις για τις πράξεις τους. Καθησύχασαν τους φοβισμένους δημοκρατικούς και διαβεβαίωσαν όλους τους πολίτες ότι αυτό που έκαναν ήταν το καλύτερο για την πόλη τους, αφού δεν επρόκειτο πια να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, γιατί η δημοκρατική παράταξη έμεινε ακέφαλη και συνεπώς εξασθένησε η επιρροή των Αθηναίων στο νησί. Αναζήτησαν λοιπόν πολιτική στήριξη στη συναίνεση του λαού για τη νομιμοποίηση των αυθαιρεσιών τους. Έτσι προσέδωσαν στο εγχείρημά τους μια επίφαση δημοκρατικής νομιμότητας, αφού συγκάλεσαν την συνέλευση του λαού και παρουσιάστηκαν ως προστάτες και σωτήρες της πατρίδας. Με αυτό τον τρόπο πρόλαβαν πιθανές αντιδράσεις των δημοκρατικών.

2. Ποια η επιδίωξη τους με την αποστολή πρέσβων στην Αθήνα;

Αφού εκβίασαν το λαό, αμέσως έστειλαν πρέσβεις στους Αθηναίους με διπλό επιδιωκόμενο σκοπό:

α. να εξηγήσουν σ' αυτούς ότι οι τρέχουσες εξελίξεις στην Κέρκυρα και η απόφαση για αυστηρή ουδετερότητα του νησιού συνέφερε και στους ίδιους.

β. να πείσουν τους ομοϊδεάτες του Πειθία, που είχαν καταφύγει στην Αθήνα, να μην προβούν σε εχθρικές κατά της πόλης τους ενέργειες, γιατί τότε θα εκδηλωνόταν αντεκδίκηση των Αθηναίων εναντίον των Κερκυραίων.

3. Ποιες οι ενέργειες των Αθηναίων μετά την άφιξη πρέσβων από την Κέρκυρα; Είναι νόμιμες; Υπάρχουν ελαφρυντικά;

Όταν έφτασαν στην Αθήνα οι πρέσβεις των ολιγαρχικών, η αντίδραση των Αθηναίων υπήρξε άμεση και δυναμική: τους συνέλαβαν ως υποκινητές της στάσης και τους μετέφεραν στην Αίγινα για ασφάλεια. Η σύλληψη των πρέσβων, που θεωρούνταν πρόσωπα ιερά και απαραβίαστα, ήταν βέβαια αντίθετη με τους τότε κανόνες του «διεθνούς δικαίου» δικαιολογείται όμως ύστερα από την κατάλυση της έννομης

τάξης στην Κέρκυρα, αφού δεν εκπροσωπούσαν τη νόμιμη κυβέρνηση αλλά πραξικοπηματίες. Εξάλλου και οι ίδιοι έδειξαν ανάρμοστη συμπεριφορά και παραβίασαν τους καθιερωμένους άγραφους κανόνες της φιλοξενίας ασκώντας προπαγάνδα στους φυγάδες. Όσους μάλιστα από αυτούς οι πρέσβεις έπεισαν, τους μετέφεραν οι Αθηναίοι επίσης στην Κέρκυρα. Προφανώς οι αρχές της Αθήνας δεν ικανοποιήθηκαν ούτε από τις εξελίξεις στην Κέρκυρα ούτε από τις εξηγήσεις και τη στάση των πρέσβων. Έτσι απέτυχε ο διπλωματικός ελιγμός των Κερκυραίων ολιγαρχικών.

4. Πώς περνάμε από τη δράση στην Αθήνα σ' εκείνη στην Κέρκυρα;

Μέσω της παράλληλης αφήγησης των γεγονότων που συμβαίνουν στα δύο περιοχές.

5. Δράσαντες, καταπεφευγότας, πείσοντας, ήγεισθαι: Να γίνει γραμματική αναγνώριση των παραπάνω ρηματικών τύπων και να γραφεί η συντακτική τους λειτουργία.

Δράσαντες: μετοχή αορίστου, αρσενικό γένος, αιτιατική πληθυντικού, ενεργητική φωνή του ρήματος δρῶ.

Καταπεφευγότας: μετοχή παρακειμένου, αρσενικό γένος, αιτιατική πληθυντικού, ενεργητική φωνή του ρήματος καταφεύγω.

Πείσοντας: μετοχή μέλλοντα, αρσενικό γένος, αιτιατική πληθυντικού, ενεργητική φωνή του ρήματος πείθω.

ήγεισθαι: απαρέμφατο ενεστώτα, μέση φωνή του ρήματος ήγοῦμαι.

6. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

Ρηματικός τύπος	β' εν. υποτ. αορ.	γ' εν. ευκτ.ενεστ.	γ' πληθ. οριστ.πρκ.	β' πληθ. προστ.αορ.
ένίκησαν	Νικήσης	Νικῶ	νενικήκασιν	νικήσατε
κατέλαβον	Καταλάβης	καταλαμβάνοι	κατειλήφασιν	καταλάβετε
ἔπεισαν	Πείσης	πείθοι	πεποίκασιν	Πείσατε
ἀφικομένης	ἀφίκη	ἀφικνοῖτο	ἀφιγμένοι εἰσίν	ἀφίκατε

7. Να χαρακτηριστούν συντακτικά όλες οι γενικές του κεφαλαίου 73.

τῶν οἰκετῶν: Γενική διαιρετική

Θυμάμαι ότι:

Στην περίπτωση που συναντάμε τη γενική ως ετερόπτωτο προσδιορισμό πρέπει πάντοτε να σκεφτόμαστε πως αυτή εξαρτάται όχι απο το ρήμα –όπως η γενική κατηγορηματική- αλλά από κάποιο επίθετο ή ουσιαστικό.

Τα είδη της γενικής ως ετερόπτωτος προσδιορισμός:

Κτητική: συνήθως με τα επίθετα «φίλος, ἔχθρος, οἰκεῖος, συγγενής, ἀλλότριος, κοινός, ἱερός, ἑταῖρος» ή τις λέξεις «σῶμα, ψυχή» και όσες δηλώνουν τα μέλη αυτών

Διαιρετική: συναντάται με λέξεις που φανερώνουν ποσό, αριθμό, με τοπικά και χρονικά επιρρήματα, με επίθετα ή επιρρήματα υπερθετικού βαθμού, με επίθετα που δηλώνουν μια ιδιότητα.

Υλης

Περιεχομένου: συντάσσεται με λέξεις περιεκτικής και περιληπτικής σημασίας (πλήρης, μεστός, πλήθος, σωρός, ἔθνος, λαός)

Ιδιότητας : φανερώνει μέγεθος, ηλικία, ποιότητα

Αξίας: συνοδεύει επίθετα όπως ἄξιος, ἀνάξιος, ἀντάξιος, τίμιος, ὤνιος

Αιτίας: συνοδεύει επίθετα όπως αίτιος, υπαίτιος, ἀναίτιος, υπόλογος, μακάριος

Υποκειμενική: φανερώνει το υποκείμενο της ενέργειας του ονόματος που προσδιορίζει (αν το προσδιοριζόμενο όνομα τραπεί σε ρήμα, η γενική είναι το υποκείμενο της πράξης)

Αντικειμενική: φανερώνει το αντικείμενο της ενέργειας του ονόματος που προσδιορίζει (αν το προσδιοριζόμενο όνομα τραπεί σε ρήμα, η γενική είναι το αντικείμενο της πράξης)

Συγκριτική: φανερώνει το πρόσωπο ή το πράγμα με το οποίο συγκρίνεται ένα άλλο όμοιό του.

Η γενική ως επιρρηματικός προσδιορισμός μπορεί να είναι:

του χρόνου (ήμέρα, νύξ, χειμών, ξαρ, κ.ά.)

της αιτίας : με δικανικά ρήματα ή ρήματα ψυχικού πάθους

του ποσού

της αξίας

του τόπου

του σκοπού (είθισται να είναι γενική έναρθρου απαρεμφάτου)

της αναφοράς

της αφετηρίας

Τέλος, η γενική μπορεί να αποτελεί και β' όρο σύγκρισης. Ο β' όρος σε ένα σύνολο σύγκρισης μπορεί να εκφέρεται:

με γενική (ονομάζεται γενική συγκριτική)

με αντί/πρό + γενική

8. Να συνθέσετε το ρήμα ἡγοῦμαι διαδοχικά με τρεις προθέσεις και να σχηματίσετε από κάθε σύνθετο ένα παράγωγο ουσιαστικό (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διαφορετικές παραγωγικές καταλήξεις).

Κατά –ηγούμαι =καθηγητής

Από –ηγούμαι =αφήγηση

Διά –ηγούμαι =διήγημα

9. Να εντοπίσετε στις παραγράφους 71-74 τις γλωσσικές ιδιοτυπίες του Θουκυδίδη.

Προθέσεις ξυν και εἰς

Δύο ττ αντί για δύο σσ

Ιδιόμορφη σύνταξη

10. βάλλω: Να συνθέσετε το ρήμα με πέντε προθέσεις και να σχηματίσετε με τα ρήματα που θα προκύψουν αντίστοιχες προτάσεις.

Εχθές **κατέβαλα** το ενοίκιο.

Τα **απόβλητα** του ξενοδοχείου μολύνουν την παραλία.

Η **παραβολή** είχε αλληγορική σημασία.

Ο αγώνας **αναβλήθηκε** λόγω καιρού.

Η **προβολή** της ταινίας ξεκινά σε λίγο.

Απαντήσεις Κεφαλαίων 76-78

Ερμηνευτικές Ερωτήσεις

1. Σε ποια κατάσταση βρίσκεται ο κερκυραϊκός στόλος καθώς αρχίζει η ναυμαχία και πού οφείλεται;

Οι Κερκυραίοι βρίσκονται σε ταραχή ετοιμάζουν πλοία και με το που ετοιμάζεται ένα το στέλνουν να αντιμετωπίσει τον πελοποννησιακό στόλο άτακτα και χωρίς σχέδιο.

2. Πώς αντέδρασαν στην τακτική των Αθηναίων οι Πελοποννήσιοι και γιατί;

Προχωρούν σε κυκλική παράταξη προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κατά κέρας επίθεση των Αθηναίων.

3. Να περιγράψετε τη στάση και τις ενέργειες καθενός από τους αντιπάλους στη ναυμαχία.

Οι Κερκυραίοι βρίσκονται σε ταραχή και κάνουν σπασμοδικές και ατυχείς κινήσεις. Οι Αθηναίοι δρουν με σύνεση και προσαρμόζουν κατάλληλα την τακτική τους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την αριθμητική υπεροχή των αντιπάλων τους. Η συνειδητοποίηση ότι η επίθεση σ' όλη τη συγκεντρωμένη δύναμη των εχθρών ήταν ασύμφορη τους οδηγεί στην επίθεση κατά κέρας. Οι Αθηναίοι ακολουθούν την τακτική αυτή, διότι απέκλειε τον κίνδυνο περικύκλωσής τους από τις εχθρικές δυνάμεις, ενώ συγχρόνως τους παρείχε μεγάλη ευχέρεια διαφυγής. Αξιοσημείωτη είναι η τόλμη αλλά και η μεγάλη ναυτική εμπειρία των Αθηναίων, οι οποίοι δεν ακολουθούν αμυντική τακτική αλλά επιτίθενται, παρά την αριθμητική ανωτερότητα των Πελοποννησίων. Οι Πελοποννήσιοι παρατάσσονται σε κύκλο προσπαθώντας να αποφύγουν την κατά κέρας επίθεση των Αθηναίων.

Γραμματικές Ασκήσεις

Θυμάμαι ότι:

Όπως δέχονται παραθετικά τα επίθετα, έτσι δέχονται παραθετικά και τα επιρρήματα.
Το ίδιο άλλωστε συμβαίνει και στα νέα ελληνικά.

Παραθετικά σχηματίζουν τα:

1. επιρρήματα σε -ως που παράγονται από επίθετα:

δίκαιος > δικαίως

σοφός > σοφῶς

ἀληθής > ἀληθῶς

σώφρων > σωφρόνως

ἡδύς > ἡδέως

καλός > καλῶς

Τα παραπάνω παραθετικά σχηματίζονται ως εξής:

α) Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται από τον συγκριτικό βαθμό του επιθέτου, παίρνοντας την κατάληξη από το ουδέτερο, ενικό αριθμό, αιτιατική·

β) ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται από τον υπερθετικό βαθμό του επιθέτου, παίρνοντας την κατάληξη από το ουδέτερο, πληθυντικό αριθμό, αιτιατική.

Τα επιρρήματα:

θετικός συγκριτικός υπερθετικός

εὔ ἄμεινον ἄριστα

βέλτιον βέλτιστα

κρεῖττον κράτιστα

ὀλίγον μείον ὀλίγιστα

ἔλαττον ἐλάχιστα

ἦττον ἦκιστα

πολύ πλέον πλεῖστα (ἢ πλεῖστον)

μάλα μᾶλλον μάλιστα

3. Μερικά τοπικά επιρρήματα που παίρνουν παραθετικές καταλήξεις -τέρω, -τάτω

4. Μερικά χρονικά επιρρήματα με παραθετικές καταλήξεις (αί)τερον, (αί)τατα

Τα παραθετικά των επιρρημάτων εκφέρονται μερικές φορές περιφραστικά με τα μᾶλλον, μάλιστα και τον θετικό βαθμό του επιρρήματος.

1. κακῶς, μάλιστα, σχολῆ: Να γράψετε τα επιρρήματα στους άλλους βαθμούς.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
Κακῶς	Κάκιον Χεῖρον	Κάκιστα Χεῖριστα
Μᾶλα	Μᾶλλον	Μάλιστα
σχολῆ	-	-

2. Να μεταφέρετε στον ενεστώτα τα ρήματα του κειμένου που βρίσκονται στον παρατατικό.

έταλαιπώρουν-ταλαιπωροῦσιν

προσέπιπτον – προσπίπτουσιν

περιέπλεον-περιπλέουσι

έπειρῶντο-πειρῶνται

έποιοῦντο-ποιοῦνται

ύπεχώρουν-ύποχωροῦσιν

έβούλοντο-βούλονται

έτελεύτα-τελευτᾶ

Λεξιλογικές Ασκήσεις

1. *φυγή, τάξη, κρούση, βολή, πτώση*: Να συνθέσετε καθένα από τα ουσιαστικά με όσες από τις παρακάτω προθέσεις είναι δυνατόν και να γράψετε, μονολεκτικά ή περιφραστικά είτε δίνοντας ένα παράδειγμα, τη σημασία καθενός ουσιαστικού που θα προκύψει.

Προς, κατά, διά, υπό, υπό + εκ, μετά, εν, προ, επί, ανά, εις, παρά, συν, αντί, αντί + κατά, αντί + παρά.

Προσφυγή-καταφυγή-διαφυγή-υποφυγή-υπεκφυγή-παραφυγή

Κατάταξη-διάταξη-υπόταξη-μετάταξη-ένταξη-πρόταξη-επίταξη-ανάταξη-παράταξη-αντίταξη-αντιπαράταξη

Πρόσκρουση-κατάκρουση-υπόκρουση-επίκρουση-ανάκρουση-παράκρουση-σύγκρουση-

Προσβολή-καταβολή-διαβολή-υποβολή-μεταβολή-εμβολή-προβολή-επιβολή-αναβολή-εισβολή-παραβολή-συμβολή-αντικαταβολή-αντιπαραβολή

Πρόσπτωση-κατάπτωση-μετάπτωση-επίπτωση-παράπτωση-σύμπτωση

Συμπληρωματικές Ασκήσεις

1. Πότε και πώς τελείωσε η ναυμαχία;

Η ναυμαχία τελείωσε με την επιστροφή των Κερκυραϊκών και Αθηναϊκών πλοίων στο λιμάνι έπειτα από τη βύθιση ενός Πελοποννησιακού πλοίου.

2. «δείσαντες μή ὄπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο»: Τι ακριβώς φοβήθηκαν οι Πελοποννήσιοι;

Σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Θουκυδίδης (2.83-84) το καλοκαίρι του 429 π.Χ. στη ναυμαχία της Ναυπάκτου ο στρατηγός των Αθηναίων Φορμίων με 20 πλοία νίκησε τον αποτελούμενο από 47 πλοία στόλο των Πελοποννησίων, διότι με κατάλληλους ελιγμούς κατόρθωσε να προξενήσει σύγχυση στους αντιπάλους.

3. Πώς κρίνετε τις στρατηγικές ικανότητες των αντιπάλων; Ποιοι υπερέχουν κατά τη γνώμη σας;

οι Κερκυραίοι, μολοντί διέθεταν ισχυρό στόλο και σημαντική ναυτική εμπειρία, σημειώνουν τόσα λάθη τακτικής στη ναυμαχία εναντίον των Πελοποννησίων. Οι λανθασμένοι τους χειρισμοί και η πλήρης αποδιάρθρωσή τους αποδίδονται κυρίως στη σύγχυση και στον πανικό που τους προξένησε η αιφνιδιαστική εμφάνιση του πολυάριθμου σπαρτιατικού στόλου. Σημαντικό ρόλο έπαιξε εξάλλου το γεγονός ότι τα πλοία τους είχαν επανδρωθεί ανάμεικτα από δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς.

Οι Αθηναίοι δρουν με σύνεση και προσαρμόζουν κατάλληλα την τακτική τους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την αριθμητική υπεροχή των αντιπάλων τους. Η συνειδητοποίηση ότι η επίθεση σ' όλη τη συγκεντρωμένη δύναμη των εχθρών ήταν ασύμφορη τους οδηγεί στην επίθεση κατά κέρας. Οι Αθηναίοι ακολουθούν την τακτική αυτή, διότι απέκλειε τον κίνδυνο περικύκλωσής τους από τις εχθρικές δυνάμεις, ενώ συγχρόνως τους παρείχε μεγάλη ευχέρεια διαφυγής. Αξιοσημείωτη είναι η τόλμη αλλά και η μεγάλη ναυτική εμπειρία των Αθηναίων, οι οποίοι δεν

ακολουθούν αμυντική τακτική αλλά επιτίθενται, παρά την αριθμητική ανωτερότητα των Πελοποννησίων. Οι Πελοποννήσιοι παρατάσσονται σε κύκλο προσπαθώντας να αποφύγουν την κατά κέρασ επίθεση των Αθηναίων.

4. κέρασ: Να κλίνετε το ουσιαστικό στον ενικό και πληθυντικό αριθμό.

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
Κέρασ	κέρατα
Κέρατος	κεράτων
Κέρατι	κέρασι
Κέρασ	κέρατα
Κέρασ	κέρατα

5. έπειρώντο: Να γράψετε στη νέα ελληνική πέντε λέξεις με το θέμα του ρήματος.

Πείρα
Πειρασμός
Έμπειρος
Άπειρος
Εμπειρία

Λεξιλογικές Ασκήσεις

Με ποιες λέξεις του πρωτότυπου κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω λέξεις:

Φυγάς: αποφυγών

Αγωγός: υπάγουσιν

Τομή: τέμνειν

Τάγμα: ταξάμενοι

Απόδοση: αποδώσιν

Καλότυχος: έτυγχανε

Συμπληρωματικές Ασκήσεις

1. Για ποιους λόγους οι ολιγαρχικοί οδήγησαν τον Πειθία σε δίκη; Ποια ήταν η αντίδραση του;

Ο ταυτόχρονος ερχομός πρέσβων απ' την Αθήνα και την Κόρινθο, κι η απόφαση για τήρηση ουδετερότητας που προέκυψε απ' τις διαπραγματεύσεις, αποτελούσε ως ένα βαθμό νίκη των ολιγαρχικών και κατ' επέκταση των Κορινθίων, αλλά δεν επαρκούσε. Οι Κορίνθιοι ήθελαν να πάρουν αποφασιστικά με το μέρος τους την Κέρκυρα, κι αυτό ακριβώς προσπαθούσαν να επιτύχουν οι απελευθερωμένοι από αυτούς αιχμάλωτοι Κερκυραίοι. Έτσι, η παραπομπή του Πειθία σε δίκη έρχεται ως πολιτικό ουσιαστικά χτύπημα, με το οποίο επιχειρείται η εξουδετέρωση του αρχηγού της δημοκρατικής παράταξης και συνάμα η εν γένει αποδυνάμωση των δημοκρατικών, ώστε να είναι κατόπιν ευκολότερη η χειραγώγηση των πολιτών.

Οι ολιγαρχικοί, αν και κατόρθωσαν να κρατήσουν την Κέρκυρα απ' την επιρροή της Αθήνας, δεν είχαν ωστόσο επιβληθεί ακόμη σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορούν να φέρουν τους Κερκυραίους στη συμμαχία της Κορίνθου. Η απόφασή τους, επομένως, αυτή απέβλεπε στη μεγαλύτερη δυνατή υπονόμηση της δημοκρατικής παράταξης, και καθιστούσε συνάμα φανερές τις προθέσεις τους να οξύνουν ακόμη περισσότερο την πολιτική κατάσταση, ώστε να καταστήσουν ανέφικτη τη διατήρηση της ουδετερότητας. Ήταν, δηλαδή, προφανές πως οι ολιγαρχικοί δεν σκόπευαν να αρκεστούν στην ουδετερότητα, και πως ήθελαν να εξωθήσουν στα άκρα τα πράγματα για να φέρουν τους συμπολίτες τους αντιμέτωπους με μια οριστική επιλογή· η οποία, αν πετύχαιναν την αποδυνάμωση των δημοκρατικών, θα ήταν φυσικά η προτίμηση της Κορίνθου ως φυσικού συμμάχου για την πόλη τους. Η αντίδραση του ήταν, αφού αθωώθηκε να παραπέμψει τους κατηγορούς του σε δίκη.

2. Ποιες συνθήκες οδήγησαν στη δολοφονία του Πειθία; Πώς κρίνετε το γεγονός;

Η παραπομπή των ολιγαρχικών σε δίκη και η καταδικαστική γι' αυτούς απόφαση να πληρώσουν ένα εξαιρετικά μεγάλο ποσό, ενέτεινε την αγανάκτησή τους, ιδίως γιατί

οι ίδιοι απέτυχαν προηγουμένως να βλάψουν τον Πειθία με τη δική τους μήνυση εναντίον του.

Ενώ, η παρέμβαση του Πειθία, ώστε η βουλή να μη δεχτεί τις προτάσεις των ολιγαρχικών για αποπληρωμή του προστίμου σε δόσεις, που σήμαινε πως έπρεπε να καταβάλουν εφάπαξ τα χρήματα, και άρα να υποστούν μια σημαντική οικονομική επιβάρυνση, αποτέλεσε την καθοριστική αφορμή για τη βίαιη αντίδρασή τους.

Ωστόσο, τα γεγονότα που σχετίζονται με την επιβολή προστίμου στους ολιγαρχικούς συνιστούν κυρίως τις αναγκαίες αφορμές για τις πράξεις τους, καθώς επί της ουσίας οι ολιγαρχικοί ήθελαν με κάθε τρόπο να εξοντώσουν τον Πειθία και την επίδραση που ασκούσε η δημοκρατική παράταξη στην Κέρκυρα. Ας μην ξεχνάμε πως η επιστροφή τους στην πόλη είχε γίνει με σκοπό ακριβώς να απομακρύνουν τους Κερκυραίους απ' την άμεση επιρροή της Αθήνας.

Οι ολιγαρχικοί δολοφονώντας τους δημοκρατικούς βουλευτές και πολίτες κατέφυγαν σ' έναν ακραίο τρόπο για να πάρουν τον έλεγχο της Κέρκυρας, κι αυτό είχε εύλογα ως συνέπεια τη δημιουργία έντονης πόλωσης ανάμεσα στους πολίτες, αλλά και την επικράτηση πανικού, καθώς οι της δημοκρατικής παράταξης δεν αισθάνονταν πια ασφαλείς στην πόλη τους. Το πραξικόπημα των ολιγαρχικών, ωστόσο, παρόλο που τους έδινε την ευκαιρία να καταλύσουν κάθε δημοκρατική δομή της πολιτείας τους και άρα να έχουν το ελεύθερο να καθορίσουν μονομερώς την πολιτική πορεία του τόπου τους, δεν μπορούσε να μείνει χωρίς αντίδραση απ' τη μεριά των δημοκρατικών. Επρόκειτο, επομένως, για μια πρόσκαιρη απόκτηση της εξουσίας, η οποία μπορούσε να παραταθεί μόνο με την άσκηση εκτεταμένης βίας και εκφοβισμού, χωρίς όμως τη δυνατότητα να αποτρέψει με βεβαιότητα μια δυναμική απάντηση των δημοκρατικών στο μέλλον.

3. Ποιο ρήμα χρησιμοποιεί ο ιστορικός για να δηλώσει την αρχή του εμφυλίου;

Χρησιμοποιεί το ρήμα έστασίαζον.

4. Να σκιαγραφήσετε το ήθος του Πειθία όπως αυτό διαγράφεται στο κείμενο.

Ο Πειθίας λόγω των φιλοαθηναϊκών του φρονημάτων ήταν αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης στην Κέρκυρα. Η Κέρκυρα είχε ολιγαρχικό πολίτευμα διαμορφωμένο κατά το πρότυπο της Κορίνθου. Ωστόσο μέσα στα πλαίσια αυτής της μορφής πολιτεύματος λειτουργούσε υποτυπωδώς η εκκλησία του δήμου (άλια). Το όργανο αυτό είχε αρχικά μηδαμινή δύναμη, μετά όμως από την αμυντική συμμαχία του 433 π.Χ. με την Αθήνα ενίσχυσε σημαντικά τη θέση του στα πολιτικά πράγματα της Κέρκυρας. Το γεγονός της παραπομπής του Πειθία σε δίκη πολιτικής σκοπιμότητας από τους αντιπάλους του ολιγαρχικούς είναι δηλωτικό του αγεφύρωτου χάσματος και της οξύτατης πολιτικής αντιπαράθεσης που θα οδηγήσει σε εμφύλια διαμάχη το νησί. Μετά την αθώωσή του ο Πειθίας σύρει κι αυτός σε δίκη τους πολιτικούς του αντιπάλους, πράξη που μαρτυρεί μικρότητα, εκδικητική διάθεση και μισαλλοδοξία.

5. Νομίζουν –λαβόντες: να γράψετε τους τύπους στους υπόλοιπους χρόνους.

Νομίζουν, νομίσαι, νομίσαι, νενομικέναι

Λαμβάνοντες, ληψόμενοι, λαβόντες, λελημμένοι

6. όλιγοι, φίλοι, έχθροι: να γράψετε τα παραθετικά των επιθέτων.

όλιγοι-μείονες-όλιγιστοι

φίλι-φιλαίτεροι-φίλτατοι

έχθροι-έχθιονες-έχθιστοι

7. Να εντοπίσετε τα απαρέμφατα του κειμένου και να τα αναγνωρίσετε.

Προσποιήσαι: απαρέμφατο αορίστου του ποιῶ

Εἶναι: απαρέμφατο ενεστώτα του εἰμί

Καταδουλοῦν: απαρέμφατο ενεστώτα του καταδουλοῦ

Τέμνειν: απαρέμφατο ενεστώτα του τέμνω

Χρήσασθαι: απαρέμφατο αορίστου του χρῶμαι

Μέλλειν: απαρέμφατο ενεστώτα του μέλλω

ἀναπέειν: απαρέμφατο μέλλοντα του πείθω

νομίζειν: απαρέμφατο ενεστώτα του νομίζω

8. Φήμη, ποιήμα, τομή, εξόφληση, λαβή, εγγύηση, τύχη, είσοδος, τεμάχιο: με ποιες λέξεις του πρωτότυπου κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια;

Φήμη: φάσκων

Ποιήμα: προσποῆσαι

Τομή: τέμνειν

Εξόφληση: ὀφλόντων

Λαβή: λαβόντες

Εγγύηση: διηγγυημένοι

Τύχη: ἐτύγχανε

Είσοδος: ἐσελθόντες

Τεμάχιο: τέμνειν

9. ἀποδώσιν, ἐτύγχανε: να γράψετε τέσσερα παράγωγα απλά η σύνθετα στα νέα ελληνικά.

Απόδοση, επίδοση, δόση, άδοτος

Τύχη, τυχαίος, επιτυχία, αποτυχία

Απαντήσεις κεφαλαίου 81

Ερμηνευτικές Ερωτήσεις

1. «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτός εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρά τὴν γῆν»: Γιατί πλεονάζουν οι χρονικοί και τοπικοί προσδιορισμοί στη φράση;

Πρόκειται για ειρωνική αιχμή του Θουκυδίδη για το χρόνο και τον τρόπο φυγής των Πελοποννησίων. Η κρυφή αυτή αποχώρηση του Αλκίδα φανερώνει ανέντιμη συμπεριφορά (βλ. αντίστοιχη στάση του Αλκίδα στο 3.33.1). Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι τα 60 πλοία του Ευρυμέδοντα μαζί με τα 12 του Νικόστρατου και τα τριάντα των Κερκυραίων σχημάτιζαν μία ισχυρότατη ναυτική δύναμη, την οποία δύσκολα θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα 53 πελοποννησιακά πλοία.

2. *ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν*: α) Ποια πληροφορία έχουμε για τη Λευκάδα, β) πώς ακριβώς έγινε η αναχώρηση των Πελοποννησίων και γ) γιατί δεν ήθελαν να τους δουν οι Αθηναίοι;

Ο Στράβων (10.452) μας πληροφορεί ότι αρχικά η Λευκάδα ήταν χερσόνησος της Ακαρνανίας. Οι Κορίνθιοι ήταν οι πρώτοι που κατά τον 7ο αι. π.Χ. έκαναν πορθμό τον ισθμό, μετατρέποντας έτσι τη χερσόνησο σε νησί. Στα χρόνια του Θουκυδίδη φαίνεται πως ο πορθμός είχε προσχωθεί και έτσι οι Κορίνθιοι αναγκάστηκαν να σύρουν τα πλοία τους για να περάσουν. Οι Αθηναίοι, όμως, πλέοντας προς την Κέρκυρα, δεν μπορούσαν να κάνουν το ίδιο, αφενός διότι η φύση του εγχειρήματος ήταν περισσότερο κοπιώδης από το να παρακάμψουν το νησί, αφετέρου διότι η Λευκάδα είχε ταχθεί με το μέρος των Σπαρτιατών. Έτσι ο Αλκίδας, γνωρίζοντας ότι πλησιάζει ο αθηναϊκός στόλος, αγνοώντας όμως πού ακριβώς μπορούσε να τον συναντήσει διέσχισε νύχτα ένα μέρος της απόστασης των 90 χλμ. που χωρίζουν τη Λευκίμμη από τη Λευκάδα και αποφεύγοντας να κάνει το γύρο του νησιού έσυρε τα πλοία του πάνω στο στενό πέρασμα ξηράς.

3. οί δέ Πελοποννήσιοι ... απέπλευσαν: Ο ιστορικός δεν αναφέρει για πού αναχώρησαν. Μπορείτε να υποθέσετε τον προορισμό τους από τη συνέχεια των κινήσεών τους;

Λογικά προς την Κυλλήνη όπου και βρίσκονταν πριν φθάσουν στην Κέρκυρα.

Γραμματικές Ασκήσεις

1. ὁ δήμος τῶν Κερκυραίων περιδεής γενόμενος: Να ξαναγράψετε την πρόταση με υποκείμενο τη λέξη «Κερκυραῖοι».

Οἱ Κερκυραῖοι δημοκρατικοὶ περιδεεῖς γενόμενοι.

2. ἀποκομίζονται: Να γράψετε το γ' ενικό και πληθυντικό του ρήματος στον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο.

	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
Γ' ΕΝΙΚΟ	ἀποκεκόμισται	ἀπεκεκόμιστο
Γ' ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟ	ἀποκεκομισμένοι εἰσίν	ἀποκεκομισμένοι ἦσαν

Συντακτικές Ασκήσεις

Θυμάμαι ότι:

Οι δευτερεύουσες προτάσεις συνδέονται με την πρόταση από την οποία εξαρτώνται με υποτακτική σύνδεση

Οι δευτερεύουσες προτάσεις εισάγονται (αρχίζουν) συνήθως με κάποιον από τους συνδέσμους, αλλά και με επιρρήματα ή αντωνυμίες.

Οι δευτερεύουσες προτάσεις είναι συνολικά έντεκα (11) ειδών:

- 1) ειδικές
- 2) ενδοιαστικές
- 3) πλάγιες ερωτηματικές
- 4) αναφορικές
- 5) χρονικές
- 6) αιτιολογικές
- 7) τελικές
- 8) υποθετικές
- 9) εναντιωματικές
- 10) παραχωρητικές
- 11) συμπερασματικές

Από αυτές: οι **ειδικές**, οι **ενδοιαστικές**, οι **πλάγιες ερωτηματικές** και κάποιες από τις **αναφορικές** λειτουργούν σαν ονόματα, δηλαδή χρησιμοποιούνται ως υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο ή προσδιορισμός. Για τον λόγο αυτό ονομάζονται ονοματικές.

Οι **χρονικές**, οι **αιτιολογικές**, οι **τελικές**, οι **υποθετικές**, οι **εναντιωματικές**, οι **παραχωρητικές** και οι **συμπερασματικές**, και κάποιες από τις **αναφορικές** λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί. Για τον λόγο αυτό ονομάζονται επιρρηματικές.

1. Να γράψετε και να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.

ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν

Δευτερεύουσα τελική πρόταση

ἄς ἐπλήρωσαν

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιορίζει το «τὰς ναῦς»

έν ὄσω περιεκομίζοντο,

Δευτερεύουσα χρονική πρόταση

τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν,

Δευτερεύουσα υποθετική πρόταση

ὄσους ἔπεισαν ἐσθῆναι

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση ως αντικείμενο του ρήματος ἀπεχρῶντο

ὄσοι οὐκ ἐπέισθησαν,

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση

ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα,

Δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση

ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο

Δευτερεύουσα αναφορική, παραβολική πρόταση που δηλώνει τρόπο

ἄς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε,

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση

καὶ οἶον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι,

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση

Λεξιλογικές Ασκήσεις

1. ὀφθῶσιν: Από το θέμα αυτό του ρήματος να γράψετε δέκα παράγωγα, απλά και σύνθετα.

Οφθαλμίατρος-οφθαλμός-οπτικός-όραση-όραμα-οπτασία-οφθαλμαπάτη-εξώφθαλμο-μυωπία-πρεσβυωπία

2. έφρυκτωρήθησαν: Να αναλύσετε ετυμολογικά τη λέξη.

Φρυκτωρέω-ῶ

Συμπληρωματικές Ασκήσεις

1. Πώς διαμορφώθηκε η κατάσταση μόλις έγινε γνωστό ότι φθάνει αθηναϊκή βοήθεια;

Οι Πελοποννήσιοι αποχώρησαν μέσα στη νύχτα για να μη γίνουν αντιληπτοί από τους Αθηναίους.

2. Ποιες προφυλάξεις πήραν οι Πελοποννήσιοι για την αναχώρησή τους μετά την είδηση για την αποστολή της αθηναϊκής ναυτικής μοίρας;

Ο Αλκίδαας, γνωρίζοντας ότι πλησιάζει ο αθηναϊκός στόλος, αγνοώντας όμως πού ακριβώς μπορούσε να τον συναντήσει διέσχισε νύχτα ένα μέρος της απόστασης των 90 χλμ. που χωρίζουν τη Λευκίμμη από τη Λευκάδα και αποφεύγοντας να κάνει το γύρο του νησιού έσυρε τα πλοία του πάνω στο στενό πέρασμα ξηράς.

3. όφθῶσιν: Να γράψετε το β' ενικό και πληθυντικό του ίδιου χρόνου σε όλες τις εγκλίσεις.

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
Β' ΕΝΙΚΟ	ῶφθης	ὀφθῆς	ὀφθείης	ὀφθητι
Β' ΠΛΗΘ.	ῶφθητε	ὀφθητε	ὀφθεῖτε	ὀφθητε

4. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις γενικές του κειμένου.

τῆς νυκτὸς: Γενική του χρόνου

τῶν ἐχθρῶν: Γενική διαιρετική

τῶν ἰκετῶν: Γενική διαιρετική

σφῶν αὐτῶν: Γενική διαιρετική

θανάτου: Γενική της ιδιότητας

5. *νύκτα, ἀπέπλευσαν, σώζομαι, ἐσβαίνω*: Να γράψετε στα αρχαία ελληνικά ένα αντίθετο για κάθε λέξη.

Νύκτα ἡμέρα

ἀπέπλευσαν εἰσέπλευσαν

σώζομαι αἰροῦμαι κατά κράτος

ἐσβαίνω ἀποβαίνω

Απαντήσεις κεφαλαίων 82-83

Ερμηνευτικές Ερωτήσεις

1. Πώς χαρακτηρίζει ο Θουκυδίδης τον εμφύλιο πόλεμο της Κέρκυρας και γιατί;

Φρικτό και τον πρώτο που οδήγησε αργότερα σε πολλούς περισσότερους.

2. Πώς ερμηνεύετε την τάση των αντιπάλων να επινοούν συνεχώς ακόμα πιο επίβουλα σχέδια και ασυνήθιστες αντεκδικήσεις;

Οι άνθρωποι από τη φύση τους είναι όντα εκδικητικά και εφευρίσκουν τρόπους να εκδικηθούν τους εκάστοτε αντιπάλους τους προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα τους.

3. Ποιες «αξίες» αποκτούν ιδιαίτερη σημασία σε μια εμφύλια σύρραξη, κατά το Θουκυδίδη, και ποιες ανατρέπονται; Γιατί συμβαίνει αυτό;

Η φιλαρχία, η πλεονεξία, η αναδρεία ισχυροποιούνται και αξίες όπως η συγγένεια και η φιλία παραμερίζονται.

4. Σε ποια αρνητικά στοιχεία (ιδιότητες) της ανθρώπινης φύσης αποδίδει ο Θουκυδίδης (άμεσα ή έμμεσα) την αλλαγή της κλίμακας των αξιών στους πολέμους;

Στην ανθρώπινη φύση τους και στο αίσθημα κατωτερότητας που ενδεχομένως να ένιωθαν και έτσι υποτιμώντας τους αντιπάλους τους ένιωθαν εκείνοι ανώτεροι και ισχυροί.

5. Σε ποιες σκέψεις μας οδηγεί το κείμενο σχετικά με τις ακρότητες στις οποίες μπορούν να φτάσουν οι άνθρωποι σ' έναν πόλεμο, για να ικανοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους;

Δυστυχώς οι άνθρωποι μπορούν να προβούν σε τραγικές πράξεις προκειμένου να ικανοποιήσουν τα συμφέροντα τους. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το κείμενο και αυτός ήταν ο λόγος που Ο Θουκυδίδης έγραψε αυτή την ιστορία προκειμένου οι μεταγενέστεροι να μην κάνουν τα λάθη των προγενεστέρων.

Ερωτήσεις Συνολικής Θεώρησης Έργου

1. Μερικοί μελετητές υποστηρίζουν ότι ο Θουκυδίδης αποφεύγει στην ιστορία του κάθε ηθική αξιολόγηση. Άλλοι ταυτίζουν τον ιστορικό με τους σοφιστικούς εκείνους κύκλους που είχαν απορρίψει κάθε άλλη ηθική αξία, εκτός από το ατομικό συμφέρον. Να διατυπώσετε τη γνώμη σας για τις κριτικές αυτές με ένα τουλάχιστον παράδειγμα από τα κεφάλαια που διδαχτήκατε.

Ο Θουκυδίδης επιδιώκει να γράψει αντικειμενική ιστορία και να παρουσιάσει τα γεγονότα όπως ακριβώς έγιναν για αυτό δε διατυπώνει ηθικές κρίσεις και αφήνει τα γεγονότα να μιλήσουν μόνα τους. Αυτό γίνεται αντιληπτό τόσο στην παρουσίαση των κινήσεων των Κερκυραίων, όσο και των Αθηναίων και των Πελοποννησίων.

2. Ο Θουκυδίδης συχνά δίνει ψυχολογικές εξηγήσεις για τις πράξεις των ανθρώπων, αναζητεί τα κίνητρά τους, θεωρεί τα ανθρώπινα πάθη αιτία πολλών συμφορών. Να βρείτε παραδείγματα τέτοιων εξηγήσεων από τα κεφάλαια που διδαχτήκατε.

Παράδειγμα αποτελεί και η συμπεριφορά του Νικόστρατου, του Ευρυμέδοντα, οι κινήσεις των Κερκυραίων, η απόφαση των δούλων να ταχθούν με τους δημοκρατικούς Κερκυραίους.

3. Πιστεύετε ότι τα «αιεί έσόμενα» που αναφέρει ο Θουκυδίδης μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο ιστορικός δεχόταν μια κυκλική αντίληψη της ιστορίας;

Σίγουρα και είναι ιδιαιτέρως αξιόλογο πως το είχε καταλάβει τόσο πίσω χρονικά.

4. Να εξηγήσετε τη δράση των ολιγαρχικών, των δημοκρατικών και των συμμάχων καθενός (Πελοποννησίων και Αθηναίων αντίστοιχα) στα γεγονότα της Κέρκυρας.

Οι δράσεις των πρωταγωνιστών του εμφυλίου προκύπτουν από το τι ο κάθε ένας επιδιώκει να καταφέρει. Οι Κερκυραίοι να μη χάσουν το νησί τους, οι Αθηναίοι να διατηρηθεί η ουδετερότητα της Κέρκυρας και οι Πελοποννήσιοι να μη προσεταιριστεί η Αθήνα της Κέρκυρα.

5. Πώς διαγράφεται η προσωπικότητα και η δράση του Νικόστρατου στα Κερκυραϊκά;

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός, πως η πολιτική ευφυΐα του Νικόστρατου και ο ανθρωπισμός που επιδεικνύει στην περίπτωση αυτή, δεν συναντιέται σε κανέναν άλλο Αθηναίο. Μοναδική εξαίρεση θα μπορούσε να αποτελέσει ο Περικλής, ο οποίος φαίνεται ότι διέθετε τη μεγαλοφροσύνη που η συμπεριφορά του Νικόστρατου αφήνει να διαφανεί.

6. Να χαρακτηρίσετε τα πρόσωπα που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των γεγονότων.

Ο Νικόστρατος είναι ο πιο διπλωμάτης και σωστός εξ αυτών.

Ο Αλκίδας ως ναύαρχος και διοικητής μεγαλύτερης ναυτικής μοίρας είχε μεγαλύτερη εξουσία από το Βρασίδα, ο οποίος ήταν σύμβουλος του.

Ο Ευρυμέδων ευθύνεται για το άδοξο τέλος καθώς έφυγε νύχτα.

7. Να βρείτε στα κείμενα που διδαχθήκατε συγκεκριμένα παραδείγματα για τη μέθοδο του Θουκυδίδα, όπως αυτή αναλύεται στην εισαγωγή του σχολικού βιβλίου.

Η αντικειμενικότητα στην περιγραφή και η παράλληλη παρουσίαση όλων των πτυχών και απόψεων όπως αυτό γίνεται αντιληπτό στον τρόπο που μάχονται οι δύο πλευρές του κερκυραϊκού εμφυλίου, η ωμή περιγραφή των πράξεων που προέβησαν και οι δύο πλευρές.

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες τον Καθηγητή σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ **Διδάσκει** μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ **Καθοδηγεί** το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Λύκειο

Μαθηματικά

Αρχαία

Γλωσσα

Χημεία

16-18
ΕΤΩΝ

